

В. О. Соцький, А. Г. Кізюн

*Вінницький торговельно-економічний інститут
Державного торговельно-економічного університету*

ОСОБЛИВОСТІ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ТУРИЗМІ

У роботі розглянуто процеси стратегічного управління діяльністю. Виділено основні елементи стратегії розвитку підприємства. Розглянуто підходи до стратегічного планування управлінської діяльності в сфері туризму як на державному рівні, так і на рівні туристичної організації.

Ключові слова: *стратегічне планування, ринкова позиція підприємства, якість управління, мотивація персоналу, управлінська діяльність.*

The process of strategic management of activities is considered in the work. The main elements of the company's development strategy are highlighted. Approaches to strategic planning of management activities in the field of tourism both at the state level and at the level of a tourist organization are considered.

Keywords: *strategic planning, market position of enterprise, quality of management, staff motivation, management activity.*

Постановка проблеми. Актуальність теми викликана тим, що стратегічне планування є невід'ємною частиною управління підприємства, від якого залежить успішне функціонування підприємства в умовах ринкової економіки. У сучасній швидко мінливій економічній ситуації неможливо досягти позитивних результатів без планування своїх дій і прогнозування наслідків.

Мета даної роботи - вивчення теоретичних підходів до формування системи стратегічного планування та управління на туристичному підприємстві.

Виклад основного матеріалу дослідження. Стратегічне планування – це одна з функцій менеджменту, яка представляє собою процес вибору цілей підприємства і способів їх досягнення [1].

Суть стратегічного планування полягає не стільки в довгостроковому часовому горизонті планування, скільки в передбаченні змін внутрішнього і зовнішнього середовища планованого об'єкта і адаптації процесу розробки до них [2].

Теорії і практиці стратегічного планування приділяється велика увага в західній літературі, але, на жаль, в нашій країні довгий час не приділяли цій проблемі належної уваги.

Загальна методологія стратегічного планування як і будь-якої науки – це органічна єдність глобального світогляду, загальних методологічних принципів, загальнонаукових методів пізнання і конкретної методології.

Об'єктом стратегічного планування туристичних підприємств є діяльність, спрямована на отримання комерційного ефекту.

Стратегічне планування відрізняється від довгострокового, а саме:

- різне розуміння ролі зовнішнього фактору;
- вивчення навколишнього середовища компанії і ринку.

Стратегічне планування діяльності туристичної компанії включає в себе:

- стратегію, що реалізується в комплексі розвитку туристичного підприємства і виконання поставлених цілей;
- слабкі і сильні сторони розвитку компанії при зміні навколишнього середовища;
- ризики, з якими постійно стикаються туристичні підприємства;

- врахування прогнозів і пропозицій, відображених у стратегічному плануванні;
- відображення взаємозв'язку між господарською, фінансовою та інвестиційною діяльністю;
- оцінка диверсифікації, що виникає в результаті злиття і поглинань інших підприємств.

Звичайно, кожне туристичне підприємство, може конкретизувати процес стратегічного планування, шляхом скорочення або збільшення його етапів.

Стратегічне планування забезпечує основу для прийняття управлінських рішень і реалізації функцій підприємства. Динамічний процес стратегічного планування – це фундамент, на якому будуються всі функції управління. Не скориставшись перевагами стратегічного планування, бізнес і окремі співробітники будуть позбавлені чіткого способу оцінки цілей і напрямків їх реалізації. Процес стратегічного планування забезпечує основу для управління підприємством. Проектуючи ці положення на реалії ситуації в нашій країні, можна відзначити, що стратегічне планування стає все більш актуальним для підприємств, які вступають в жорстку конкуренцію як між собою, так і з іноземними корпораціями.

Стратегічне планування – це сукупність процедур і рішень, за допомогою яких розробляється стратегія підприємства для забезпечення досягнення цілей підприємства. Логіка цього визначення полягає в наступному: діяльність апарату управління і прийняті на його основі рішення формують стратегію функціонування підприємства, що дозволяє підприємству досягати поставлених цілей (рис. 1):

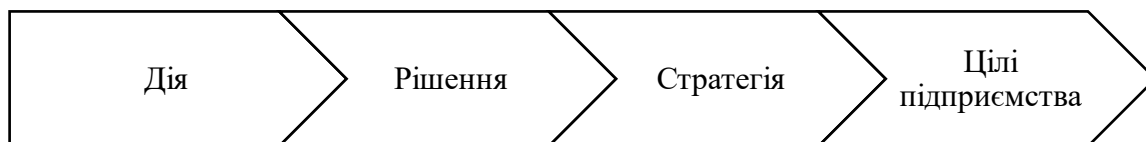

Рис. 1 – Логіка стратегічного планування управлінської діяльності

Процес стратегічного планування – це інструменти, за допомогою яких обґрунтовуються управлінські рішення в сфері господарської діяльності. Найважливішим завданням стратегічного планування є забезпечення нововведень, необхідних для життєдіяльності підприємства.

Основною перевагою стратегічного планування є більший ступінь обґрунтованості планових показників, більша ймовірність

реалізації запланованих сценаріїв розвитку подій.

Особливості стратегічного планування виражаються в наступному: стратегічне планування повинно доповнюватися поточним плануванням; стратегічні плани розробляються на засіданнях вищого керівництва фірми щорічно; річна деталізація стратегічного плану здійснюється одночасно з розробкою річного фінансового плану (бюджету);

Механізм стратегічного планування є невід'ємним елементом системи планування підприємства і являє собою комплекс, що складається з п'яти взаємопов'язаних підсистем.

Ефективне стратегічне планування безпосередньо впливає на конкурентоспроможність продукції підприємств, дає можливість адаптуватися до постійно мінливого ринкового середовища, що доводить необхідність і доцільність розробки стратегічного планування як найважливішої функції управління підприємством [3, с.78].

В основі стратегічного планування туристичного бізнесу лежить його використання на мікрорівні.

Стратегічне планування спирається на людський потенціал як основу організації, орієнтує виробництво на потреби споживачів, дозволяє своєчасно вносити зміни в саму організацію, а також досягати конкурентних переваг, що в кінцевому підсумку дозволяє організації вижити і досягти поставлених цілей в довгостроковій перспективі.

Більшість організацій планують свою діяльність і діють виходячи з припущення, що їх оточення або взагалі не зміниться, або буде схильне до якісних змін. В цьому випадку складається план конкретних дій на довгострокову перспективу на основі рішень, прийнятих в далекому минулому. Таке довгострокове бачення не повинно обмежуватися екстраполяцією статус-кво і *modus operandi* на багато років вперед. Найчастіше розробка планів розвитку обмежується аналізом внутрішніх можливостей і ресурсів. Однак організація – це відкрита система, яка схильна до значних впливів з боку зовнішніх факторів і свого середовища. Головною перешкодою на шляху розробки та реалізації нових стратегій є сучасні виклики. Часто вони не дозволяють реалізувати відмінні стратегічні плани.

Стратегічне планування хоч і має явні переваги, але має ряд недоліків і обмежень в його застосуванні, а також не має,

однак, як і інші види управління, універсальності застосування в різних ситуаціях. Недоліки стратегічного управління полягають в наступному:

1. Стратегічне планування не може дати точної картини майбутнього. Він лише дає бажаний якісний опис того, як повинна виглядати організація в майбутньому.
2. Стратегічне планування немає чітко визначеного набору процедур і схем їх реалізації. Стратегічне планування – це скоріше певна філософія управління, що представляє собою симбіоз інтуїції, професіоналізму і творчості, що забезпечує взаємозв'язок організації і навколишнього середовища, її оновлення, а також активне залучення всіх співробітників до реалізації завдань організації.
3. Великі часові та організаційні витрати необхідні для реалізації процесу стратегічного управління в організації. Це пов'язано з необхідністю створення і реалізації гнучкого стратегічного плану, здатного адаптуватися до змін як у внутрішньому, так і в зовнішньому середовищі організації.
4. Наростають негативні наслідки стратегічних помилок.
5. Найважливішою складовою стратегічного планування є реалізація стратегії, тоді як в більшості випадків основна увага приділяється стратегічному плануванню. Тому особливе значення має створення організаційної структури, що дозволяє реалізовувати стратегічні плани.

Таким чином, стратегічне планування – це нечітко визначений курс дій або конкретний план роботи. Стратегічне планування – це концепція функціонування, розвитку і виживання організації в умовах нестабільного і мінливого зовнішнього середовища, яка заснована на застосуванні найсучасніших методів управління.

Висновки. Таким чином, в умовах ринкової економіки стратегічне планування сприяє: використанню конкурентних переваг підприємства; виявленню «точок зростання», розвиток яких принесе найбільший ефект підприємству; концентрації інвестиційних ресурсів у пріоритетних сферах; прагненню використовувати сучасні технології планування.

Основними завданнями при визначенні вихідної точки формування стратегії є вибір ключових напрямків і їх узгодження з іншими аспектами управління в організації (маркетинг, фінанси, поточний менеджмент тощо).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бурик А. Ф. Планування діяльності підприємства: навч. посібн. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 260 с.
2. Титаренко Л. М., Рябокiнь Є. О. Підприємництво у сфері туризму в умовах глобальних трансформацій. *Ефективна економіка*. 2021. № 9. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/9_2021/96.pdf (дата звернення 12.03.2023).
3. Трохимець О. І., Шелеметьева Т. В. Практика стратегічного планування в системі управління розвитком туризму в Україні. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2018. № 4. С. 70-78. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/drep_2018_4_11 (дата звернення 12.03.2023).
4. Удовиця О. Ф., Шекера С. С. Причини та профілактика управлінських конфліктів у сфері діяльності керівників вітчизняних підприємств туристичного бізнесу. *Географія та туризм*. 2020. Вип. 60. С. 26–32. URL: <http://www.geolgt.com.ua/images/stories/zbirnik/vipusk60/v604.pdf> (дата звернення 13.03.2023).